

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiiikin koulutusohjelma

Kati Rantala

LYHYELLE SIVULLE – Eritasoisten kappaleiden säveltäminen
koneistokanteleen lyhyeltä sivulta soitettavaksi

Opinnäytetyö
Marraskuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2015
Musiikin koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 JOENSUU
013-260 6777

Tekijä
Kati Rantala

Nimeke
Lyhyelle sivulle – Eritasoisten kappaleiden säveltäminen koneistokanteleen lyhyeltä sivulta soittavaksi

Tiivistelmä

Koneistokanteleen lyhyen sivun soittotyylillä on perinnetyyli, joka on lähtöisin Keski-Pohjanmaalta Perhonjokilaaksosta. Kyseisessä soittotyylissä kanteleen lyhyet kielet ovat soittajaa lähinnä, kuten pienkanteleita soitettaessa, kun taas pitkän sivun soitossa kanteleen bassokielet ovat soittajaa lähimpänä.

Lyhyen sivun soittoa kuulee ja näkee harvoin nykypäivän kantelemusiikissa. Sen näkyvyyden eteen ja perinteen säilyttämiseksi on alettu tehdä kovasti töitä. Tämän opinnäytetyön tekijä on säveltänyt eritasoisia kappaleita lyhyelle sivulle. Sävelletyt kappaleet on tarkoitettu opetuskäyttöön, ja ne ovat vapaasti käytettävissä.

Tässä opinnäytetyössä kerrotaan aluksi kanteleen historiasta ja lyhyen sivun soittotyylisestä. Eritasoisten kappaleiden säveltämisen apuna on käytetty soitto-oppaiden tutkimista sekä kahden lyhyen sivun kanteleensoittajan haastattamista. Tekstissä pohditaan lyhyen ja pitkän sivun soiton eroja ja säveltämistä kanteleen lyhyelle sivulle.

Kieli
suomi

Sivuja 22
Liitteet 8

Asiasanat

kantele, säveltäminen, kansanmusiikki

THESIS
November 2015
Degree Programme in Music

Länsikatu 15
FI 80110 Joensuu
FINLAND
+35813 260 6777

Author
Kati Rantala

Title
To the Shorter Side – Composing Tunes for Different Levels for Playing at the Shorter Side of Kantele

Abstract

Playing the Finnish concert kantele from the shorter side is the traditional playing style from Perho River Valley in Central Ostrobothnia in Western Finland. In that style the kantele's shorter strings are nearest to the player like in playing the smaller kanteles. The bass strings are nearest to the player when the kantele is played from the longer side.

Nowadays it is uncommon to see or hear playing of kantele from the shorter side. Recently a great effort has been made to maintain the tradition and improve short side visibility. The author of this thesis has composed tunes representing the different levels of playing, and they are all meant to be played on the shorter side of the kantele. The compositions are intended for educational use and they are freely available.

At the beginning of this thesis the history of kantele and playing on the shorter side is explained. Composing for different levels of tunes was inspired by studying the guides of playing the kantele and interviewing two players of kantele. The text discusses the differences between playing from the short and the long side and composing for the short side of kantele.

Language

Finnish

Pages 22

Appendices 8

Keywords

kantele, composing, folk music

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Tietoa kanteleen historiasta ja soitonoppaista	6
2.1	Lyhyen sivun soittotyylit	6
2.2	Kanteleensoitonoppaat	7
2.3	Kappaleiden taso	8
2.4	Lyhyen sivun soitonoppaat	8
3	Tekijänoikeudet.....	9
4	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	11
5	Haastattelut.....	11
5.1	Maija Pokelan haastattelu.....	12
5.2	Tiina Komulaisen haastattelu.....	13
6	Opinnäytetyöhöni liittyvien kappaleiden säveltäminen	15
6.1	Työskentelytavat	15
6.2	Melodiat	15
6.3	Säestykset	16
6.4	Nuotintaminen.....	17
7	Sävellyksien esittely.....	17
7.1	Soutajan valssi.....	17
7.2	Piilosilla.....	18
7.3	Illan tullen.....	18
7.4	Aavikolla	19
7.5	Hyvän mielen sottiisi	19
7.6	Ruostuuhan se rautakin.....	19
7.7	Pikkulahden hambo	20
8	Pohdinta.....	20
	Lähteet.....	22

Liitteet

Liite 1	Haastattelun aihealueet
Liite 2	Soutajan valssi
Liite 3	Piilosilla
Liite 4	Illan tullen
Liite 5	Aavikolla
Liite 6	Hyvän mielen sottiisi
Liite 7	Ruostuuhan se rautakin
Liite 8	Pikkulahden hambo

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aiheena oli säveltää eritasoisia kappaleita koneistokanteleen lyhyeltä sivulta soittoa varten. Koneistokanteleen lyhyen sivun soitto-oppaita on olemassa muutamia, ja ne sisältävät hyvin perinteisiä kantelepelimannien soittamia sävelmiä. Halusin tämän opinnäytetyön myötä tarjota vaihtoehtoista materiaalia soitettavaksi. Siksi päätin säveltää eritasoisia kappaleita itse.

Kappaleet, jotka sävelsin, on tarkoitettu jo jonkin verran kanteletta soittaneille. Koska sävellykset eivät lähde ihan alkeistasosta, en selostanut esimerkiksi kanteleensoiton perusasentoon ja -tekniikkaan liittyviä asioita. Koin, että niihin puuttumisen myötä opinnäytetyöstäni olisi tullut enemminkin soitto-opas. Alkeistasosta lähteminen ja soitto-oppaan laatiminen tuntuivat liian laajalta aiheelta toteutettavaksi. Kappaleet julkaistaan Internetissä pelimanni.net-sivustolla, mikä helpottaa kappaleiden saatavuutta.

Opinnäytetyöni tarkoitus on tuoda lyhyen sivun soittotyyliä esille uuden ohjelmiston avulla. Toivon, että säveltämäni kappaleet innostaisivat kantelepedagogeja opettamaan lyhyen sivun soittoa vielä enemmän. Tavoitteena on myös saada soittotyyli ihmisten tietoisuuteen ja saada kanteleensoittajat kiinnostumaan siitä lisää. Opinnäytetyöni avulla haluan myös itse kehittyä säveltäjänä, muusikkona ja pedagogina. Haluan oppia säveltämään nimenomaan opetuskäyttöön hyvin soveltuvia eritasoisia kappaleita.

2 Tietoa kanteleen historiasta ja soitonoppaista

2.1 Lyhyen sivun soittotyylit

Koneistokanteleen lyhyeltä sivulta soittaminen on toinen tapa soittaa kanteletta pitkältä sivulta soittamisen lisäksi. Lyhyen sivun soittotavasta käytetään usein nimitystä Perhonjokilaakson soittotyylit, koska soittotyylit on ollut vahvasti esillä Perhonjokilaaksossa Keski-Pohjanmaalla. Soittotavassa kanteleen lyhimät kielet, eli korkeammat sävelet, ovat soittajan kehoa lähimpänä, kuten pienkanteleita soitettaessa. Soittotapa on eroasentoista näppäilysoittoa, jolloin toinen käsi tuottaa melodian ja toinen sointupohjaisen säestyksen. (Saha 1996, 169.) Vasen käsi tuetaan kanteleen viritystappisivuun ja oikealle kädelle on useita tukipaikkoja. Sitä voi tukea joko peukalolla kieliä vasten, kanteleen sammutuslautaan tai kielinastojen suojalevyyn (Asplund, Hoppu, Laitinen, Leisiö, Saha & Westerholm 2006, 410).

Vanhoissa kantelemalleissa ei ollut sammutuslautaa, kuten nykykanteleissa, eikä sammutuslautan käyttäminen kuulu Perhonjokilaakson perinnetyyliin (Asplund, ym. 2006, 410). Oikeakätiset soittajat käyttävät oikeaa kättä melodian soittamiseen ja vasenta kättä sointuihin. Oikean käden sormista käytetään pääasiassa etu- ja keskisormea, välillä myös peukaloa, mutta harvemmin nimetöntä. Sointujen soittamiseen käytetään vasemman käden peukaloa, etu- ja keskisormia ja joskus myös nimetöntä. (Saha 1996, 169.)

Itse käytän oikean käden melodiasoitossa peukaloa ja nimetöntä melko paljon, enkä ole ohjeistanut kappaleita soitettavaksi perinteen mukaan. Joissakin säveltämissäni kappaleissa on luontevampaa käyttää Perhonjokilaakson soittotyylille hieman vieraampia soittotekniikoita. Tämän takia käytän termiä lyhyen sivun soittotyylit.

Vanhoissa kantelemalleissa ei ollut koneistoa, joka nykyisissä kantelemalleissa tulee hieman oikean käden tielle lyhyeltä sivulta soitettaessa. Paul Benjamin

Salminen (1887 - 1949) kehitteli kanteleeseen vipukoneiston, joka pohjautui vaikutteisiin konserttiharpuista. Koneisto mahdollistaa eri sävellajit sekä diatonisten sävelten lisäksi myös muunnesävelet. (Asplund ym. 2006, 414.) Tämän vuoksi halusin säveltää kappaleet nimenomaan koneistokanteleelle ja hyödynsin kappaleissani koneiston käytön mahdollisuuksia. Vipukoneisto ei ole nykykanteleissa optimaalisessa kohdassa lyhyeltä sivulta soitettaessa myöskään sen käytettävyyden kannalta.

2.2 Kanteleensoitonoppaat

Olen tutustunut kanteleensoitonoppaisiin ja tarkastellut niiden rakennetta ja sitä, miten nopeasti kappaleiden vaikeusaste kasvaa. Oppaat lähtevät yleensä liikkeelle pienellä johdannolla, jossa kerrotaan hieman teoksen sisällöstä ja sen julkaisusyistä. *Kanteleen kanssa sävellysten ja sovitusten maailmassa* -oppaassa kerrotaan kirjan syntyneen tarpeesta saada kantelesävellyksiä ja -sovituksia yhteen oppaaseen irtonuotteina kiertämisen sijasta. Opas sisältää peruskurssitasoisia sävellyksiä ja sovituksia perinteisestä pelimannimusiikista uudempiin sävellyksiin. Kirjan tekijät kertovat suurimman osan kappaleista toimivan myös kotikanteleella ja toivovat soittajan saavan innostusta kokeilla säveltämistä ja sovittamista. (Honkonen, Huovinen, Kinnunen & Savolainen 2002, 2.)

Tiina Takkisen oppaassa *Kanteleen kanssa renessanssi- ja barokkimusiikin maailmassa* kirjoittaja on halunnut koota yhteen monipuolisia, kanteleelle hyvin soveltuvia sävellyksiä renessanssin ja barokin aikakausilta. Takkisen mukaan kanteleelle soveltuvaa materiaalia on ollut työlästä etsiä, koska olemassa olevat kantelenuottijulkaisut eivät sisällä kyseisten aikakausien musiikkia. (Takkinen 2005b, 7.)

Monissa oppaissa on myös kappalekohtaisia erityishuomioita ja -ohjeita liittyen soittotyyliin tai -tekniikkaan. Esimerkiksi Takkinen on oppaassaan käyttänyt seuraavanlaisia ohjeita: tempoltaan nopea piiritanssi, voit koristella melodiaa esim.

täyttämällä intervaleja ja koristelemalla asteikkokulkuja, sävelletty alun perin cembalolle ja niin edelleen. (Takkinen 2005b, 50, 75).

2.3 Kappaleiden taso

Tarkastelemissani soitto-oppaissa kappaleet vaikeutuvat loppua kohden. Ensimmäisissä kappaleissa keskitytään oikean käden melodian soittamiseen ja nuottien lukemiseen g-avaimelta, jolloin säestys on hyvin yksinkertaista. *Kanteleen kanssa sävellysten ja sovitusten maailmassa* -oppaassa vasemman käden säestys aloitetaan kvintti- tai oktaaviotteina ja Takkisen oppaassa yksittäisinä sävelinä. Säestykset eivät ole kovin liikkuvia vielä alussa.

Kappaleet vaikeutuvat melko nopeasti sekä melodisesti että rytmisesti. Säestyskuvioihin tulee enemmän säveliä ja tiheämpiä rytmejä. Melodian ambitus kasvaa, ja siinä on haasteellisempia intervallihyppyjä. Takkisen oppaassa melodian vaikeusaste kasvaa ensin säestyksen pysyessä helpompana, jolloin soittaja pystyy paremmin keskittymään melodian tarjoamiin haasteisiin. Melodiaan tulee koruja, pariääniä ja kromatiikkaa.

2.4 Lyhyen sivun soitonoppaat

Minulle tutuimpia lyhyen sivun soitonoppaita ovat Sanna Huntuksen toimittama *Pollari, Pakkala, Alapää ja Kainu*, joka sisältää Toivo Alaspään ohjelmistoa sekä Marko Ahon toimittama *Tulikarin nuottikirja*, joka sisältää Eino Tulikarin ohjelmistoa. Molemmat oppaat sisältävät tietoa lyhyen sivun soittotyylistä ja kyseisistä kantelepelimanneista, pelimannien ohjelmistosta, kanteleen virityksestä, pelimannien soittotyylistä ja säestystavoista. Toivo Alaspään ohjelmistoon kuuluu perinteisten pelimannikappaleiden lisäksi niin sanottua vanhaa tanssimusiikkia sekä kansanlauluja. Lisäksi Alaspään ohjelmistoon kuuluu hengellisiä sävelmiä, jotka on jätetty oppaan ulkopuolelle. (Huntus 2000, 12.) Tulikarin nuottikirja sisältää pelimannimusiikkia sekä muutaman Tulikarin itse säveltämän kappaleen. Molemmat nuottikirjat sisältävät myös cd-levyn, josta löytyy osa kirjojen kappaleista soitettuna.

Perinteistä ohjelmistoa sisältävien oppaiden lisäksi on olemassa ainakin kaksi teosta, jotka sisältävät uudenlaisia sävellyksiä lyhyelle sivulle. Tytti-Leena Laasasen *Perinteisen suurkanteleen opas* sisältää 30 kappaletta sovitettuna 34-kieliselle kanteleelle. Mukana on paljon Laasasen omia sävellyksiä ja hänen sovituksiaan kansansävelmistä, mutta myös muiden säveltäjien kappaleita löytyy. Kappaleet soveltuvat myös muilla suurkanteletyypeillä soitettavaksi. Laasanen on oppaassaan selostanut tarkasti kanteleen rakenteeseen, viritykseen ja soitotekniikkaan ja -asentoon liittyvät asiat. Hänellä on myös omanlaisensa sointujen merkintätapa. Nuoteista löytyy esimerkiksi sointu Fsk, joka tarkoittaa F-duurin suppeaa sointua, keskialueen vaihtoehtoa. Tähän sointuun kuuluvat sävelet c, f, a ja yksiviivainen c. Tämä selviää Laasasen laatimasta sointukartasta, jossa on sekä suppeat että laajat sointuvaihtoehdot, ylempi sointuvaihtoehto, keskialueen sointuvaihtoehto ja bassosointuvaihtoehto.

Toinen tuntemani kanteleen lyhyeltä sivulta soitettavaa ohjelmistoa sisältävä teos on Tiina Kaaresvirran Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osastolle tekemä taiteellisen projektin kirjallinen osuus *Seitsemän selvää säveltä – Säveltämistä Perhonjokilaakson kanteleelle*. Työ sisältää Kaaresvirran vuosina 1997–1998 säveltämät viisi kappaletta ja liitelevyn. Kappaleet on sävelletty 34-kieliselle kanteleelle, ja työn tavoitteena on ollut selvittää, mitkä keinot tuovat vaihtelevuutta kyseiselle soittimelle säveltämisessä ja miten säveltää mahdollisimman monipuolista musiikkia diatoniselle kanteleelle. Työ käsittelee lisäksi muun muassa sävellysprosessia, säveltämisen opiskelua ja Kaaresvirran motivaatiota säveltämiseen. (Kaaresvirta 2000, 1.)

3 Tekijänoikeudet

Tekijänoikeuksien suojaamia ovat teosten tekijät, esimerkiksi kirjailijat, kuvataiteilijat ja säveltäjät. Tekijänoikeussuojaa ei saa pelkkä idea, vaan se henkilö, joka toteuttaa idean. Vain teoksen tekijä voi määrätä teoksen käytöstä. Tekijän taloudellisia oikeuksia ovat teoskappaleen valmistaminen ja teoksen vieminen

yleisön saataville. Kaikki mahdolliset keinot, joiden avulla teosta tai sen osaa kopioidaan, kutsutaan teoskappaleen valmistamiseksi. Kappaleen kopiointi on kielletty ilman tekijän lupaa. Teosta ei saa kopioida myöskään toisessa taide- muodossa, muunnelmana tai käännöksinä. Tekijän lupa tarvitaan myös liitettäessä tekstiä sävellykseen tai sovitettaessa sävellystä. (Lehtinen 2012, 23 - 26.)

Teoksen saattaminen yleisön saataville voi tapahtua neljällä eri tavalla: 1) teos voidaan välittää yleisölle, 2) teos voidaan välittää yleisölle julkisesti, 3) teoskappaleita voidaan levittää yleisön keskuuteen ja 4) teos voidaan näyttää julkisesti (Lehtinen 2012, 26).

Internetissä, radio-ohjelmissa ja televisiossa välitetään teoksia yleisölle. Julkisesti teoksia esitetään muun muassa konserteissa. Teoksia voidaan levittää esimerkiksi myymällä nuotteja tai cd-levyjä, joka sisältää sävellyksiä. Teoksen näyttäminen on tärkeää erityisesti kuvataiteilijoille. Tekijä päättää teoksen julkistamisajankohdan. (Lehtinen 2012, 26 - 27.)

Tekijän moraalisiin oikeuksiin kuuluu isyysoikeus ja respektioikeus. Isyysoikeuden mukaan tekijän nimi on hyvän tavan mukaisesti mainittava teoksen käytön yhteydessä. Tekijän nimen mainitseminen ei ole kaikissa yhteyksissä tapana, joten hyvän tavan mukaisuus tarkoittaa eri yhteyksissä eri asiaa. Respektioikeuden myötä teosta ei saa muuttaa eikä saattaa yleisön saataville loukaten tekijän taiteellista arvoa. (Lehtinen 2012, 27.)

Opinnäytetyötäni varten säveltämieni kappaleiden oikeudet kuuluvat säveltäjälle eli minulle. Olen merkinnyt kaikkiin nuotteihin oman nimeni, joten kappaleiden soittaja tietää, kuka on niiden säveltäjä. Kappaleiden esittämiseen ei tarvita tekijän lupaa, mutta niiden äänittämiseen tarvitaan. Aion ilmoittaa sävellykseni Teostoon, jotta saan asiaankuuluvat korvaukset sävellysteni esittämisestä tai äänittämisestä.

4 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

Kappaleiden säveltämistä varten haastattelin kahta kanteleensoittajaa, jotka ovat säveltäneet omaa musiikkia lyhyelle sivulle. Moni lyhyen sivun kanteleensoittaja on luultavasti tottunut soittamaan tällä tyyllillä pääasiassa pelimannimusiikkia, kuten minäkin. Halusin kuulla heidän kokemuksiaan säveltämisestä ja tutustua heidän sävellyksiinsä.

Käytin haastattelutyypinä avointa haastattelua, jolloin keskustelu ei ole sidottu mihinkään tiukkaan formaattiin. Avoin haastattelu on lähellä tavallista keskustelua, johon haastattelijä pyrkii luomaan luontevan ja avoimen ilmapiirin. Keskustelun etenemisellä ei ole tarkkoja raameja, joten se etenee vapaasti aihepiirin sisällä. Haastattelijan tehtävä on palauttaa keskustelu takaisin aiheeseen, mikäli se on tarpeen. Keskustelussa puhutaan haastattelijan etukäteen miettimistä aiheista ja hän voi myös esittää kysymyksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sävellysprosessista pidin sävellyspäiväkirjaa. Tämä auttoi minua muistamaan ajatuksiani kappaleista ja helpotti myös opinnäytetyön kirjallisen osuuden tekemistä. Sävellyspäiväkirjan pitäminen auttoi ajatusteni jäsentämisessä ja helpotti opinnäytetyön jatkamista tauon jälkeen.

5 Haastattelut

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahta kanteleensoittajaa, Maija Pokelaa ja Tiina Komulaista, jotka kokevat lyhyen sivun soiton vahvasti omaksi tyylikseen. Molemmat ovat oppineet soittamaan kanteletta ensin lyhyeltä sivulta ja säveltäneet paljon omaa musiikkia kyseiselle soittotavalle. Tiina Komulaista haastattelin kasvotusten Helsingissä 17.4.2015. Komulaisen pyynnöstä lähetin haastattelukysymykset hänelle etukäteen, koska hänen aktiivisista soittovuosistaan on jo

jonkin verran aikaa. Maija Pokelaa haastattelin puhelimitse 24.3.2015, koska emme saaneet sovittua haastattelua varten sellaista aikaa, jolloin olisimme molemmat olleet Helsingissä. Äänitin molemmat haastattelut omaa työskentelyäni varten. Haastateltavat ovat saaneet tutustua tekstiin ennen sen julkaisemista.

5.1 Maija Pokelan haastattelu

Maija Pokela aloitti kanteleen soiton musiikkiopisto Juvenaliassa opettajanaan lyhyen sivun soittaja Sanna Huntus. Kun Pokela oli laajentamassa soittotaitoaan pienkanteleista kotikanteleeseen, hän sai opettajaltaan lainaan kotikanteleen kesän ajaksi. Pokela oli alkanut itsenäisesti soittaa lyhyeltä sivulta ja syksyllä Huntus päätti jatkaa oppilaansa kanssa samalla tyylillä. Huntus opetti Pokelalle perinteisiä pelimannisävelmiä muun muassa Kaustisen suunnalta, ja ohjelmistoon kuului myös paljon Toivo Alaspään soitteita. Tällä hetkellä Pokela tekee maisterivaiheen opintojaan Sibelius-Akatemiassa. Kandidaattivaiheessa hän perehtyi Perhonjokilaakson kanteleensoittajiin ja erityisesti Eino Tulikarin tyyliin. Maisterivaiheessa hän on keskittynyt vielä enemmän oman musiikin tekemiseen. (Pokela 2015.)

Sooloesityksissään Maija Pokela soittaa aina lyhyeltä sivulta. Yhtyeprojekteissa, joissa usea kanteleensoittaja vuorottelee soittamista samalla kanteleella, hän on tehnyt kompromisseja ja soittaa pitkältä sivulta, jotta kanteletta ei tarvitse kääntää kesken esityksen. Pokelan mielestä suurin ero pitkän ja lyhyen sivun soitossa on soundimaailma, mikä on seurausta siitä, että soitettaessa eri kielet jäävät soimaan, kun kantele on toisin päin. Hänen mukaansa vasemman käden sointuotteissa tulee helposti tehtyä suppeampia ratkaisuja, koska peukalon ja etusormen pitkää väliä ei voi hyödyntää samalla tavalla. Pokela mainitsee, että lyhyeltä sivulta voi kuitenkin soittaa yllättävän laajoja sointuja. (Pokela 2015.)

Pokelan mukaan mielikuvia lyhyen sivun soitosta tulisi avartaa. Monen mielestä lyhyeltä sivulta soitetaan vain ne muutamat perinne-kappaleet, ja monella kanteleensoittajalla lyhyeltä sivulta soittaminen jää siihen. Lyhyen sivun soittotyylin

näkyvyyden lisäämiseksi on meneillään projekti Sibelius-Akatemian kanteleensoittajille, jossa soittajat pääsevät soittamaan perinnekappaleita, mutta säveltämään myös uutta musiikkia lyhyelle sivulle. Suurin osa kanteleopettajista opettaa automaattisesti oppilaat soittamaan pitkältä sivulta, mutta Pokelan mukaan kanteleensoittajien tulisi saada valita kummalta sivulta he haluavat soittaa. (Pokela 2015.)

Haastateltava on säveltänyt lapsesta asti omia kappaleita. Aluksi kappaleet olivat hyvin pelimannimusiikin tyyppisiä. Laulusta on tullut Pokelalle tärkeä elementti musisoinnissa ja sen kautta on tullut sävellettyä modernimpaa musiikkia. Hän on saanut vaikutteita sävellystyöhönsä muun muassa kuuntelemastaan musiikista. Viime aikoina hän on säveltänyt lyhyelle sivulle kolmiosaista teosta, joka on aika erilainen verrattuna hänen aiempiin sävellyksiinsä. Maija arvioi kappaleen olevan hengittävä ja kanteleen sointi pääsee siinä oikeuksiinsa. Maija kertoo sävellyksen olevan kaukana pelimannimusiikista, vaikka se koostuukin perinteisistä elementeistä. (Pokela 2015.)

Säveltäessään lyhyelle sivulle Pokela tekee automaattisesti aika erilaisia ratkaisuja kuin pitkälle sivulle säveltäessä. Esimerkiksi sävelten liu'utukset korkeammalle on paljon helpompi tehdä lyhyeltä sivulta. Pokelan mukaan hän säveltää vaistomaisesti hyvin erilaista musiikkia lyhyelle kuin pitkälle sivulle, koska haluaa, että kappaleet voi soittaa suurin piirtein saman tien. (Pokela 2015.)

5.2 Tiina Komulaisen haastattelu

Tiina Komulainen aloitti kanteleensoiton kymmenenvuotiaana lisalmessa Ylä-Savon musiikkiopistossa opettajanaan Jaakko Laasanen. Komulainen oppi heti alusta alkaen soittamaan kanteletta lyhyeltä sivulta. Aluksi ohjelmistoon kuului kansanlauluja ja myöhemmin hieman nopeampitempoisia kappaleita kuten valsseja ja jenkkoja. Kappaleet olivat hyvin perinteisiä pelimannisävelmiä. Komulainen on valmistunut musiikin maisteriksi Sibelius-Akatemiasta, jonka jälkeen hän opiskeli teologiaa ja toimii nykyään oppilaitospappina. Hän soittaa pal-

jon kanteletta työssään esimerkiksi hiljaisuuden retriiteissä, hartauksissa, erilaisissa meditaatiohetkissä ja juhlissa. (Komulainen 2015.)

Suurimpia eroja pitkän ja lyhyen sivun soitossa Komulaisen mukaan ovat sormitukset, soundit ja äänimaailma sekä sammutustekniikka. Lyhyeltä sivulta soitto on ollut hänelle aina ergonomisesti helpompaa kuin pitkältä sivulta, koska käsiä ei tarvitse yhtään kannatella vaan ne voivat nojata soittimeen. Nykyisessä työssään hän soittaa aina lyhyeltä sivulta. Opiskellessaan musiikin maisteriksi hän soitti aika paljon pitkältä sivulta esimerkiksi yhtyeissä, koska ajatteli että hänen kuuluu tehdä niin. Komulainen kertoo nykyisin soittavansa siltä sivulta mikä tuntuu hyvältä juuri sillä hetkellä. (Komulainen 2015.)

Haastateltavan mukaan pitkän sivun soittotyyliä on pitkään ”jyrätty” kanteleen viralliseksi soittotyyliksi. Hänen mielestään lyhyen sivun soittotyyliltä puuttuu henkilö joka veisi sitä eteenpäin ja tekisi siitä tunnetun ja suosituksen. Komulaisen mukaan Saarijärven kantele on vahvassa nosteessa, pitkän sivun soittotyylillä on vahva asema etenkin klassisessa musiikissa ja pienkanteleet pärjäävät varhaisiän musiikkikasvatuksen turvin. (Komulainen 2015.)

Tiina Komulainen, kuten Pokelakin, on säveltänyt omia kappaleita lapsesta asti. Hän kuvailee säveltämiään kappaleita melodisiksi, rauhallisiksi ja laulelmatyyppisiksi. Komulaisen Sibelius-Akatemialle tekemä lopputyö, *Seitsemän selvää säveltä – Säveltämisestä Perhonjokilaakson kanteleelle*, käsittelee lyhyelle sivulle säveltämistä. Nykyisin hän improvisoi ja säveltää paljon oppilaitospapin työssään. Komulainen ei ole koskaan säveltänyt kappaleita pitkältä sivulta soitettavaksi, eikä nykyisin soita juuri koskaan pitkältä sivulta. (Komulainen 2015.)

6 Opinnäytetyöhöni liittyvien kappaleiden säveltäminen

6.1 Työskentelytavat

Opin soittamaan lyhyeltä sivulta pääasiassa D-duurissa. Pitkältä sivulta soitetessa kanteleen kielien alla olevat punaiset merkit ovat c-kielien alla ja mustat ovat g-kielien alla. Lyhyeltä sivulta soitetessa punaiset merkit näyttävätkin olevan d-kielien ja mustat a-kielien alapuolella, joten merkkien avulla soittaminen on luontevaa D-duurista. Itse olen hahmottanut aina kanteleen kielet parhaiten näiden värimerkkien avulla. Muihin sävellajeihin tottuminen vei kuitenkin paljon aikaa ja siksi halusin säveltää kappaleita eri sävellajeissa.

Sävellystyössä minua helpotti alussa tiettyjen raamien määrittelemine. Päätin yleensä etukäteen esimerkiksi kappaleen sävellajin, tanssilajin tai tahtilajin. Tarvitsin siis alussa jonkin lähtökohdan sävellystyölleni. Mielestäni raamien sisällä pysyminen ei ole oleellista, vaan kappale saa lähteä omille teilleen ja omaan suuntaansa. Lopulta saattoi käydä niin, ettei määrittelemistäni raameista mikään pitänyt enää paikkaansa.

Halusin hyödyntää myös kanteleen koneiston tuomia mahdollisuuksia sävellyksissäni. Koneisto on hieman haasteellisessa kohdassa perinteisissä kantelemalleissa lyhyeltä sivulta soitetessa ja melodiaa soittavan oikean käden täytyy hieman väistää sitä. Koneiston käyttö on silti mahdollista myös lyhyen sivun soitossa.

6.2 Melodiat

Laulu on ollut minulle aina hyvin tärkeä apuväline säveltämisessä. Minun on aina ollut luontevampaa ja helpompaa säveltää laulettaviksi tarkoitettuja kappaleita kuin instrumentaalikappaleita. Opinnäytetyössäni halusin harjoitella instrumentaalikappaleiden säveltämistä, ja siksi se sisältää vain yhden laulettavan kappaleen. Melodioiden hyräileminen ja niiden säveltäminen laulamalla on mu-

kana myös instrumentaalikappaleita säveltäessäni. Mielessäni alkaa joskus soida jokin melodian pätkä, jonka soitan kanteleella. Jatkan melodiaa monesti laulamalla ja kirjoitan sitä nuoteille muistini tueksi. Tämän jälkeen soitan melodiaa kanteleella ja muokkaan sitä.

Säveltämieni kappaleiden melodiat toimivat varmasti niin pitkältä kuin lyhyeltä sivulta. Jotkin sävelkulut niin melodioissa, soinnuissa kuin riffeissä saattavat vaatia hieman totuttelua ja harjoittelua pitkältä sivulta soittoa varten, ja ne ovat luontevammin soitettavissa lyhyeltä sivulta.

6.3 Säestykset

Säestyksien kehittäminen oli minulle haastavin osio sävellystyössäni. Halusin tehdä säestyksistä hieman poikkeavia siihen nähden, miten olen itse tottunut säestämään. Erityisesti säestyksissä luulen päätyneeni hyvin erilaisiin ratkaisuihin lyhyelle sivulle kuin pitkälle sivulle säveltäessäni. Teen automaattisesti erilaisia ratkaisuja, ja sitä mikä on luontevinta lyhyelle sivulle, kuten Pokelankin haastattelussaan sanoi.

Kappaleiden säestykset ovat melko perinteisiä. Itselleni tutuin lyhyen sivun säestystyyli on Toivo Alaspään käyttämä tyyli. Kyseisessä säestystyyliässä soinnun perusääni soitetaan vasemman käden keskisormella ja terssi ja kvintti etusormella ja peukalolla. Toivo Alaspään tyyliä käytin sellaisenaan kappaleissa *Soutajan valssi* (liite 2) ja *Aavikolla* (liite 5), mutta muutaman muunkin kappaleen säestykset pohjautuvat selkeästi Alaspään tyyliin. Esimerkiksi kappaleessa *Hyvän mielen sottiisi* (liite 6) säestys on hyvin Alaspään tyylinen, mutta sointuote on laajempi. Halusin kehittää muutamaan kappaleeseen erilaisen säestystyylin, joka sopii kappaleen tasoon. En halunnut käyttää säestyksissä ensimmäisenä mieleen tulevaa vaihtoehtoa, koska silloin kaikkien kappaleiden säestykset olisivat olleen hyvin samankaltaiset. Suurimmassa osassa kappaleissa on sointuihin perustuvat säestykset, mutta kappaleissa *Ruostuuhan se rautakin* (liite 7) ja *Pikkulahden hambo* (liite 8) säestäminen tapahtuu riffeillä.

6.4 Nuotintaminen

Halusin tehdä kappaleiden nuoteista selkeät ja helposti ymmärrettävät, jotta mahdollisimman moni soittaja pystyisi tulkitsemaan niitä myös itsenäisesti ilman opettajan apua. Tämän takia osaan kappaleista kirjoitin sekä sointumerkit että säestyksen auki f-avaimelle, vaikka olenkin käyttänyt perinteisiä sottiisin tai valssin säestystapoja. Halusin että kappaleiden omaksuminen on helppoa myös sellaiselle soittajalle, joka ei tunne kansanmusiikkia ja eri tanssilajien perinteisiä säestystapoja. Lisäksi tämän tarkoitus on kehittää f-avaimen lukutaitoa, joka saattaa oman kokemukseni mukaan jäädä heikommaksi kuin g-avaimen lukeminen kansanmusiikkia soitettaessa. Moniin kansanmusiikkikappaleisiin on kirjoitettu pelkät sointumerkit, mikä taas antaa soittajalle vapauden kehitellä säestyksen itse.

7 Sävellyksien esittely

Kaikkien kappaleiden melodioihin soittaja saa lisätä koruja mielensä mukaan. Melodioita saa muunnella ja kappaleista saa tehdä omia sovituksia. Kappaleiden jaottelu tarkasti vaikeusasteittain on haastavaa. Luokittelen kaksi ensimmäistä kappaletta, *Soutajan valssi* (liite 2) ja *Piilosilla* (liite 3), helpoimmiksi. *Illan tullen* (liite 4), *Aavikolla* (liite 5) ja *Hyvän mielen sottiisi* (liite 6) ovat keskitasoa ja kaksi viimeistä, *Ruostuuhan se rautakin* (liite 7) ja *Pikkulahden hambo* (liite 8) ovat haasteellisimmat.

7.1 Soutajan valssi

Kappaleessa Soutajan valssi (liite 2) ei ole vipujen vääntöjä, ja siksi luokittelen sen helpoimpien kappaleiden joukkoon. Säestyksenä on perinteinen valssikomppi kolmisointuja käyttäen. Kappale menee G-duurissa. Kirjoitin kappaleeseen sointumerkit sekä säestyksen auki f-avaimelle, jotta säestystyyli ei jää

epäselväksi kenellekään. Sointumerkkien vuoksi soittajan ei tarvitse keskittyä niin paljon f-avaimen lukemiseen, vaan hän voi keskittää energiansa enemmän melodian lukemiseen. Melodia liikkuu melko laajalla alueella sisältäen paljon terssi- ja kvarttihyppyjä.

7.2 Piilosilla

Sävellykseni Piilosilla (liite 3) on kolmijakoinen kappale. A- ja B-osien melodiassa on omat kuvionsa, joita toistetaan paljon. Melodiasta tuli melko rytmikäs ja osien lopussa on staccatot. Halusin tehdä säestyksestäkin yksinkertaisen, joten laitoin kaikki soinnut kvinttisoinnuiksi, siten että vasemman käden sormia tarvitsee liikuttaa mahdollisimman vähän. Tähän kappaleeseen en kirjoittanut sointumerkkejä, jotta soittajan f-avaimen lukeminen kehittyy. Kappaleessa pitää käyttää vipukoneistoa, sillä A-osan alussa tarvitaan h-säveltä ja A-osan lopussa ja B-osassa tarvitaan b-säveltä. Tämän kappaleen avulla on hyvä harjoitella käyttämään kanteleen vipuja.

7.3 Illan tullen

Tämän valssin (liite 4) melodiassa käytin suurimmaksi osaksi pitkiä aika-arvoja, jotta soittaja ehtii lukea sekä melodian että säestyksen sävelet. Melodiassa ei ole suuria interalleja, mikä helpottaa nuottien lukua. Säestys perustuu yksinkertaisiin kvinttisointuihin, joiden sävelet ovat perusääni-kvintti-oktaavi-järjestyksessä. Välillä oktaaviäänien tilalla on soinnun seitsemäs tai toinen sävel tuomassa lisäsävyä. Tämän sain lisättyä kappaleeseen helposti siirtämällä oktaaviääntä yhden sävelen verran korkeammalle tai matalammalle, joten säestys pysyy hyvin samankaltaisena läpi kappaleen. Kappale on tarkoitettu f-avaimen lukuharjoitukseksi.

7.4 Aavikolla

Kappale nimeltä Aavikolla (liite 5) on tasajakoinen sottiisi, jonka melodia on jo hieman mutkikkaampi. Kappaleen säestys tapahtuu kolmisoinnuilla perinteisellä sottiisin säestystavalla. Ainoastaan D-duurisointua täytyy välillä soittaa ilman terssiä, koska melodian vuoksi fis täytyy palauttaa kohdassa, jossa on hyvin aikaa vääntää ja jossa olisi ollut D-duurisointu. Vivun vääntö tulee tässä kappaleessa tehdä nopeammin kuin aiemmassa kappaleessani nimeltä Piilosilla.

7.5 Hyvän mielen sottiisi

Tämä sottiisi (liite 6) on soinnuiltaan vaihtelevampi kuin edelliset kappaleet ja melodia on mutkikkaampi etenkin rytmisesti. Melodian säveliä on sidottu toisiinsa kaarilla. Säestys on perinteinen sottiisisäestys perusääni-kvintti-oktaaviotteilla, ja merkitsin siihen muutaman bassokulun. Kappaleen sävellaji on B-duuri. Tähän kappaleeseen kirjoitin säestyksen sekä sointumerkeillä että auki kirjoitettuna f-avaimelle.

7.6 Ruostuuhan se rautakin

Halusin säveltää ainakin yhden laulukappaleen ja päädyin rekilauluun (liite 7). Kappale on e-mollissa, ja kehitteletin siihen kaksi erilaista riffiä säestykseksi. Ensimmäinen riffi on helpompi ja toisessa riffissä basso on liikkuvampi tuoden lisää haastetta, mutta oikean käden kuvio pysyy samana kuin ensimmäisessä riffissä. Lisäksi merkkitsin soinnut reaalisointumerkein, jotta laulua voi säestää pienkanteleiden sointuotteilla. Tähän kappaleeseen soittaja saa itse keksiä komin soinnuilla säestämiseen. Sointuja soitettaessa voi myös välillä näpätä bassoja mukaan.

7.7 Pikkulahden hambo

Tähän kappaleeseen en tehnyt sointuja vaan säestys tapahtuu yksittäisillä bassosävelillä ja bassoriffeillä. Pikkulahden hambon (liite 8) melodian säestys bassoriffeillä on haastavaa, mutta melodia itsessään on suhteellisen helppo. Kappaleeseen tuovat lisähaastetta vipujen väännöt. Kappale on hyvä harjoitus riffeillä säestämiseen. Tähän kappaleeseen kirjoitin bassolinjan pelkästään kirjainmerkeillä ja rifeistä laitoin esimerkit kappaleen alapuolelle.

8 Pohdinta

Säveltämissäni kappaleissa näkyy vahvasti oma musiikillinen taustani. Olen aina soittanut kansanmusiikkia, joten minulle oli luontevinta säveltää kansanmusiikkikappaleita. Kappaleiden säestyksien kehittäminen oli yllättävän haastavaa, ja siihen haluan keskittyä myös tulevaisuudessa säveltäessäni. Olisin halunnut tehdä kappaleiden säestyksistä vielä monipuolisempia, mutta tästä on hyvä jatkaa.

Toinen haastava asia oli kappaleiden eritasoisuus ja siinä pysyminen. Helppojen kappaleiden säveltäminen oli haastavampaa kuin keskitasoisten tai vaikeampien. Kun kehitelin melodiaa tai säestystä, oli vaikeaa pitää se tarpeeksi yksinkertaisena, eikä lähteä kehittämään sitä eteenpäin vaikeammaksi ja vaikeammaksi. Minun täytyi etukäteen päättää, minkä tasoista kappaletta lähden tekemään, koska luultavasti muuten kaikista kappaleista olisi tullut melko haasteellisia. Välillä täytyi vain päättää, etten kehittele melodiaa enempää, jotta se pysyisi helpompana.

Tarkoitukseni oli äänittää säveltämäni kappaleet, ja julkaista äänitteet Peli-manni.net-sivulla yhdessä nuottien kanssa. Äänitysosuuden jätin pois opinnäytetyöstäni aikataulusyistä ja mielestäni kappaleiden äänittäminen ei ollut oleellista opinnäytetyöni kannalta. Aion vielä äänittää kappaleet sinne kuultavaksi,

koska se auttaa useita soittajia tarttumaan niihin etenkin, jos lyhyeltä sivulta soittaminen ei ole kovin tuttu asia.

Tulevaisuudessa olisi hienoa saada käsiinsä nuottivihko, joka sisältäisi nykypäivän kanteleensoittajien säveltämiä kappaleita lyhyelle sivulle. Sävellyksiä varmasti löytyy monelta soittajalta, mutta ne täytyisi vain saada esille ja yksien kansien väliin. Tämä olisi hieno lisä perinnesävellyksiä sisältävien lyhyen sivun soitonoppaiden joukkoon. Toivon omien sävellyksieni leviävän Internetin välityksellä, ja että mahdollisimman monet soittajat ja opettajat löytävät ne ja ottavat käyttöönsä.

Lyhyen sivun ja pitkän sivun soitto eivät lopulta eroa toisistaan kovin paljoa. Soittajat useimmiten tottuvat tekemään tiettyjä asioita pitkältä ja toisenlaisia asioita lyhyeltä sivulta. Yleensä pitkän sivun kappaleita on mahdollista soittaa lyhyeltä sivulta ja toisinpäin. Loppujen lopuksi luontevaahan on vain se, mihin on itse tottunut. Kannattaa siis kokeilla soittaa kaikenlaisia kappaleita sekä pitkältä että lyhyeltä sivulta.

Lähteet

- Asplund, A., Hoppu, P., Laitinen H., Leisiö, T., Saha, H. & Westerholm, S. 2006. Kansanmusiikki. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Honkonen, U., Huovinen, S., Kinnunen, S., & Savolainen, T. 2002. Kanteleen kanssa sävellysten ja sovitusten maailmassa. Kokkola: Modus Musiikki Oy.
- Huntus, S. 2000. Pollari, Pakkala, Alapää ja Kainu. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Kaaresvirta, T. 2000. Seitsemän selvää säveltä – Säveltämisestä Perhonjokilaakson kanteleelle. Sibelius-Akatemia. Kansanmusiikin osasto. Taiteellisen projektin kirjallinen osuus.
- Komulainen, T. 2015. Musiikin maisteri ja teologian maisteri. Helsingin seurakuntayhtymä. Nauhoitettu haastattelu 17.4.2015.
- Laasanen, T.-L. 1991. Perinteisen suorkanteleen opas. Iisalmi: IS-PAINO.
- Lehtinen, L. 2012. Muusikon sopimusopas, Tallinna: AS Pakett.
- Pokela, M. 2015. Kansanmusiikin opiskelija. Taideyliopisto Sibelius-Akatemia. Nauhoitettu haastattelu 24.3.2015.
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka A. 2006. Avoin haastattelu. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_1.html. 19.1.2015.
- Saha, H. 1996. Kansanmusiikin tyyli ja muuntelu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Takkinen, T. 2005a. Kanteleen kanssa renessanssi- ja barokkimusiikin maailmassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Takkinen, T. 2005b. Kanteleen kanssa renessanssi- ja barokkimusiikin maailmassa. Opettajan opas. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Haastattelun aihealueet

1. Haastateltavan tausta

- Missä olet opetellut soittamaan kanteletta?
- Kuka opetti sinua soittamaan lyhyeltä sivulta? Millaista musiikkia soitit silloin lyhyeltä sivulta?
- Mitä teet nykyään?

2. Lyhyeltä sivulta soittaminen

- Ajatuksia lyhyeltä sivulta soittamisesta
- Mitä eroja on lyhyen ja pitkän sivun soittamisessa?
- Millaisena näet lyhyen sivun soittotyylin nykypäivän kantelemusiikissa?
- Entä lyhyen sivun soittotyylin tulevaisuuden

3. Säveltäminen lyhyelle sivulle

- Mistä lähtökohdista ryhdyit säveltämään lyhyelle sivulle? Mitä lyhyelle sivulle säveltäminen antaa musiikillisesti?
- Millaista musiikkia olet säveltänyt lyhyelle sivulle?
- Onko mielestäsi eroa säveltää lyhyelle ja pitkälle sivulle?

Soutajan valssi

A

Kati Rantala

G Am

5 D G /B

B

9 2. G Am D 3

13 G Am

17 1. G Em 2. D G

Piilosilla

Kati Rantala

A

5

B

9

1.

2.

Illan tullen

Kati Rantala

A

5

9

13

1.

B

17

2.

21

2

25

Musical notation for measures 25-28. The piece is in 4/4 time. Measure 25: Treble clef has a half note G4, bass clef has a half note G2. Measure 26: Treble clef has quarter notes A4, B4, C5, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 27: Treble clef has a half note D5, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 28: Treble clef has quarter notes C5, B4, A4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2.

29

Musical notation for measures 29-32. Measure 29: Treble clef has a half note D5, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 30: Treble clef has quarter notes C5, B4, A4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 31: Treble clef has a half note D5, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 32: Treble clef has quarter notes C5, B4, A4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2.

33

Musical notation for measures 33-36. Measure 33: Treble clef has a half note G4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 34: Treble clef has a half note A4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 35: Treble clef has a half note B4, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. Measure 36: Treble clef has a half note C5, bass clef has quarter notes G2, A2, B2. The piece ends with a double bar line. First ending (1.) covers measures 33-34, and second ending (2.) covers measures 35-36.

Aavikolla

Kati Rantala

A

Gm C Gm D⁵ F[♯]

5 Gm C D⁵ F[♯] Gm

B

9 C Gm C Gm

13 D Gm D /C 1. Gm 2. Gm

Hyvän mielen sottiisi

Kati Rantala

A

B $\flat$ Gm A $\flat$ B $\flat$ A $\flat$ Fm B $\flat$

5 B $\flat$ Gm A $\flat$ B $\flat$ A $\flat$ Fm B $\flat$

B

9 B $\flat$ Gm A $\flat$ B $\flat$ Gm A $\flat$

13 Gm A $\flat$ B $\flat$ Gm B $\flat$ Fm /A B $\flat$

C

17 E $\flat$ Fm B $\flat$ 7 B $\flat$ A $\flat$ Gm

20 A $\flat$ /G Fm Gm Fm B $\flat$

Ruostuuhan se rautakin

Kati Rantala, san. trad.

Melodia

1.Ei o-le vie - lä-se au - rin-ko nous-sut si-ni-sen pil - ven al - ta.

Riffi 1

5

Ei o-le vie - lä se hei - la-ni tul - lut maa-il-mal-ta a - va - ral - ta.

9

Em Bm C Em G D

2.Ki - vi - lin - lan_ ra - ken nan mi-nä kui-val-le kal - li - ol - le.

3.Ruos - tuu - han se rau - ta - kin kun_ kau - an maas - sa_ ma - kaa.

2

13

Bm 2xBm C Bm D C Em

Sit - ten mä läh - den kul - ta-ni kans - sa pa - pin pa - ki - noil - le.
Sam muu - han se rak - ka - us - kin pit - kän mat - kan ta - kaa.

Soinnut voi soittaa esimerkiksi pienkanteletekniikalla sulkuottein näpäten välillä bassoja mukaan.

Pikkulahden hambo

Kati Rantala

A

Bassolinja

A G F G A G E **F#** D

5 A B C **F#** D E F E D A **2x F# C#**

B

9 B A G F# E G F# A

13 G F# E D C# **1. F# A** **2. F# A**

Bassoriffi A-osa

Bassoriffi B-osa

18